

Tofik Dibi

Djinn

2015 Prometheus Amsterdam

© 2015 Tofik Dibi

Illustratie omslag Arabische kalligrafie in de vorm van de
shahadah, Photos5 Images

Foto auteur Bob Bronshoff

Zetwerk Elgraphic bv, Vlaardingen

www.uitgeverijprometheus.nl

ISBN 978 90 446 3044 2

*O-o-h child things are gonna get easier, keep, keep ya head up,
o-o-h child things'll get brighter, keep ya head up*

‘Keep Ya Head Up’ – Stan Vincent, Tupac Shakur

Woord vooraf

De meest angstaanjagende monsters zijn de monsters die je nooit ziet, nog geen fractie van een seconde. Er wordt over gefluisterd, je weet dat ze er zijn, maar ze blijven onzichtbaar. In mijn jongere jaren verslond ik horrorfilms, van klassiekers als *The Shining* en *Carrie* tot aan belachelijke B-films over vleesetende planten en moordzuchtige auto's. Er waren geen films waarvan ik zo in mijn broek scheet als die waarin het monster op de loer lag en dood en verderf zaaide, maar geen moment echt te zien was.

Het is nog enger als het monster niet alleen gedaanteloos, maar ook stemloos is. Daardoor weet niemand wat het is en wat het wil, de mentale voorstelling van het monster wordt nog groter. Alleen het kwaad zelf kan geen gezicht en geen stem hebben.

In het echte leven werkt het net zo. De Dominicaans-Amerikaanse auteur Junot Díaz vertelde eens aan een groepje studenten, onder wie kinderen van immigranten als ikzelf, zijn beweegredenen om schrijver te worden:

You guys know about vampires? [...] You know, vampires have no reflections in a mirror? There's this idea that monsters don't have reflections in a mirror. And what I've always thought isn't that monsters don't have

reflections in a mirror. It's that if you want to make a human being into a monster, deny them, at the cultural level, any reflection of themselves. And growing up, I felt like a monster in some ways. I didn't see myself reflected at all. I was like, 'Yo, is something wrong with me? That the whole society seems to think that people like me don't exist?'

Het grootste deel van mijn leven heb ik mezelf niet weerspiegeld gezien. Niet in mijn familie, niet in mijn vriendenkring, niet op school of op straat, en niet in boeken, films of series. Zelfs nu is het nog zeldzaam dat ik mezelf herken. Ik heb lang gedacht dat mensen zoals ik niet bestonden, en dat betekende dat ik niet kon bestaan. Althans, niet volledig. Ik heb dit geschreven om mezelf niet langer onzichtbaar te voelen. Het is mijn hartenwens dat het anderen helpt om zichzelf te kunnen zien.

Voor mijn broeders en zusters.

Ze zeggen dat vallende sterren nachtelijke projectielen zijn die vanuit de hemel op djinns worden afgevuurd. Als dat zo is, mag de hemel vannacht glimmen van trots. *Ze* zeggen ook dat je een wens mag doen als je een vallende ster ziet. Als dat zo is, wens ik wanhopig dat ik hier een uitweg voor vind. Ik zweer dat dit echt de laatste keer is.

Ik zie mijn gezicht niet in de spiegel van mijn hotelkamer. Ik zit ergens verstopt onder de zwellingen, die het gebied rond mijn ogen hebben vervormd. Er zitten blauwpaarse strepen tussen mijn wenkbrauwen, boven aan mijn neus en onder mijn ogen. Hoe krijg ik ze op tijd weg? Ik moet binnen twee weken weer in de Tweede Kamer zijn. Hoe ga ik dit deze keer oplossen? Volgens mij zijn mijn ribben gekneusd.

‘Lekker voor je.’

Daar zijn *ze*. Zodra *het* iets doet, vallen *ze* aan. Als het fout gaat, zijn *ze* zonder genade.

‘Eigen schuld.’

Ze hebben weer gelijk gekregen. Het is weer fout gegaan. Door *het*. *Het* is bij me zolang ik me kan herinneren. *Het* vergezelt me waar ik ook ga. *Het* heeft geen naam. Als ik *het* een naam geef, wordt *het* tastbaar, zonder blijft *het* ongrijpbaar. Naamloos of niet, *het* is niet te bedwingen. Hoe hard ik

ook blijf bidden dat *het* weggaat, *het* vindt altijd een weg terug.

Waar *het* is, zijn *ze*. *Ze* vergezellen me ook overal heen. *Het* en *ze* voeren al heel lang oorlog. *Het* is alleen. *Ze* zijn met heel veel. *Ze* hebben niet één, maar vele, vele namen. *Ze* zijn de burens, de slager, mijn neven, nichten, ooms en tantes. *Ze* zijn geloofsgenoten, collega's en studiegenoten. Mijn favoriete films en series. Vage kennissen, en dat groepje jongens op de hoek van de straat. *Ze* zijn *de mensen*. En *de mensen* vrezen en haten *het*.

Het en *ze* huizen allebei in mij. Zolang *het* zich gedeisd houdt, blijven *ze* redelijk op afstand. Maar zodra *het* rusteloos wordt, hoor ik *ze* marcheren. Ik ben een halfjaar geleden Tweede Kamerlid geworden voor GroenLinks. *Ze* waren toen in één klap met nog veel meer, met partijgenoten, andere politici, journalisten, kiezers, internetgangsters, de Marokkaanse gemeenschap. Het leger van *ze* is nu zo groot dat *het* kanslozer is dan ooit.

Daar leek het inderdaad op, maar na alles wat er is gebeurd, zou ik moeten weten dat het niet zo makkelijk gaat. Tweede Kamerlid of niet, *het* loert van een afstand, wacht op een moment van zwakte en slaat dan toe. Dit is zo'n moment. Het is het meireces en ik ben geland in New York. Dat kan nu allemaal makkelijk, tickets boeken naar een mijlenverre metropolis. Toen mijn eerste salaris gestort was, ben ik spontaan met mijn koffer naar Schiphol gegaan en naar Cuba afgereisd, omdat ik in armzalige tijden ooit in een reisprogramma had gezien dat je daar met dolfijnen kon zwemmen. Aankomende zomer wil ik mijn moeder en broers meenemen naar Marokko, we zijn er al zo lang niet geweest. Dan kunnen we ook naar de rand van de Sahara, waar mijn vader is begraven.

Er is zoveel veranderd sinds ik Tweede Kamerlid ben. Van dreigende huisuitzettingen en gas en licht dat afgesloten werd naar bovenmodaal. Iedereen in de buurt denkt dat ik miljonair ben geworden, of een wandelend uitzendbureau. Mijn moeder vraagt constant of ik werk heb voor mensen uit de buurt, een enkele keer neemt ze zelfs een cv mee: 'Tofik, als je tijd hebt, kijk dan even of je iets kunt regelen voor Issam, de zoon van Nadya. Hij is klaar met studeren en wil heel graag werken.'

Ik stop zo nu en dan bij een willekeurige pinautomaat, ook al hoef ik niet te pinnen, gewoon om op 'saldo opvragen' te drukken. Zelfs als alle rekeningen betaald zijn, staat er nog minstens duizend euro op de rekening. Het voelt exact als toen we voor het eerst een gulden per week zakgeld kregen.

New York is de plaats waar *het* voor het eerst iets durfde te doen in plaats van te denken. Dat was vijf jaar geleden, kort na 9/11. *Hier ben ik weer*. Het is meireces, er ligt een oceaan tussen *het* en *ze*, misschien kan *het* weer even? Ach, wie houd ik voor de gek, ik ben hier om slechts één reden teruggekomen.

Het hotel waar ik verblijf, het Carter, is haveloos en ligt op een paar minuutjes lopen van Times Square. Er wordt vanwege de betaalbare prijs aldoor in- en uitgecheckt. Vreemde gezichten; zo snel als ze komen, verdwijnen ze weer. De anonimiteit voedt *het* met moed. In de hotelloobby staan vier computers, waar je voor een paar dollar toegang tot internet krijgt. Ik voel het direct als ik ze zie, die tintelende onweersaanbaarheid van het onlinerijk, waar *het* machtig is en *ze* zwak zijn. Daar kan ik alles zijn wat ik wil, alles voelen wat ik ben. Bovendien hoef ik hier niet steeds achterom te kijken, zoals op mijn vaste stekkie in Amsterdam. Ik breng

mijn spullen naar de kamer en installeer me direct achter een computer. Wat waren ook alweer goede chatrooms? Ik google even, vind iets van Yahoo! waar ik eerder rond heb gekeken en ga er naar binnen. Het begint direct: 'Hoe zie je eruit?' 'Wat zoek je?' 'Wat vind je lekker?' 'Waar zit je?' 'Ontvang of verplaats je?' 'Heb je een foto?' Alle standaardvragen passeren de revue. Na een aantal uren lijkt er iemand te zijn met het profiel dat ik zoek, iemand met dezelfde interne oorlog, iemand met *het* en *ze*, dat geeft uiteindelijk altijd de doorslag. Die connectie heb ik nodig.

Ik moet naar de Bronx. Het is al bijna middernacht. Snel douchen, spijkerbroek, gympen, zwarte leren jas aan en hup, de taxi in. Zo'n gele taxi pakken, het voelt nog steeds als die eerste keer. Ik lees het adres op dat ik op een papiertje heb gekrabbeld. Het is best een eindje van Manhattan naar de Bronx. De chauffeur probeert een praatje te maken, ik negeer hem zo beleefd mogelijk. Ik schaam me ervoor dat ik duizenden kilometers heb gevlogen om terug te vallen in oude, ongezone verleidingen.

We zijn er. Het is een lange uitgestorven straat van tamelijk grote witte huizen met een auto voor elke deur. Ik stap uit, loop naar het huisnummer en dan begint het. *Het* en *ze* gaan elkaar mentaal te lijf, psychologische oorlogsvoering.

'Je leert het ook nooit af.' 'Je bent nu Kamerlid, waar ben je mee bezig?' 'Stel dat iemand erachter komt...'

Dit gebeurt altijd vlak voor de deur. *Ze* weten precies wat *ze* moeten zeggen om twijfel te zaaien. *Ze* flitsen voorbij in mijn hoofd, mijn moeder die bezorgd is om mijn veiligheid, wijzende en vloekende jongens van de straat, de va-

ders bij de moskee op het August Allebéplein die me willen behoeden voor Satan, mijn favoriete zangers en zangeressen, die in hun liedjes de liefde tussen man en vrouw eren, mijn familie in Marokko, die dit gewoon niet snapt. Vaak heb ik daardoor in Nederland rechtsomkeert gemaakt. Nu ben ik ver van huis, ver van *de mensen*. Ik weet niet wat het is: lust, honger naar genegenheid, de afstand, iets anders, maar *het* wint deze slag. Ik loop het trapje op naar de voordeur. Mijn hart klopt, bonst en bonkt in mijn keel, hoe vaak ik dit ook heb gedaan. De prettige spanning tijdens de chat is omgeslagen in kortademige angst. De deur staat op een kier. Het is zwart binnen.

'Hello?'

Het blijft even stil.

'Come on in.'

Ik loop naar binnen, maar iets klopt er niet. De stem die ik hoor is van een ouder iemand. Alles is zo donker, ik zie alleen een silhouet. Dit is iemand anders dan met wie ik op de chat heb gesproken. Mijn ogen zijn nog niet aan het donker gewend, dus ik kan ze niet scherpstellen. Ik moet hier weg.

'Sorry, I think I'm gonna go...'

Een hand grijpt naar mijn kraag. Ik schrik en deins naar achteren. Mijn achterhoofd knalt tegen iets hoekigs naast de deur, ik struikel, maar val niet helemaal op de grond. Ik probeer mezelf omhoog te duwen en draai me om in de richting van de deur. Twee handen grijpen me, een mijn arm, de andere mijn been. Ik kan nog steeds niet goed zien.

'Please, I need to go,' breng ik heel zwak uit. *'My friend has this address, I always make sure someone knows where I go if I do something like this...'*

Er wordt aan mijn kleren getrokken. Ik treuzel met op-